

Література:

1. Андрищенко, І. Є. Міжнародний досвід організації податкового адміністрування [Текст] / І. Є. Андрищенко, Ю. В. Гринь // Ефективна економіка. – 2015. – № 11. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4514>
2. Світовий досвід оподаткування: Канада / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/arhiv/modernizatsiya-dps-ukraini/arkhiv/mijnarodniy-dosvid-rozvitk/svitovui-dosvid/canada/>

Оксана Журавель

Тернопільський національний економічний університет
Науковий керівник: кан. екон. наук, доцент Луцик А.І.

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОННОГО АДМІНІСТРУВАННЯ АКЦИЗНОГО ПОДАТКУ В УКРАЇНІ

Рівень розвитку податкової системи України вказує на необхідність впровадження інноваційних методів при адмініструванні податків, в тому числі при адмініструванні акцизного податку. Беззаперечними перевагами електронного адміністрування податків є економічність, оперативність, точність, мінімізація корупційних ризиків. Цей механізм дає змогу зменшити обсяг тіньової економіки та забезпечує якісний контроль податкових надходжень до державного бюджету.

Проблемам адміністрування акцизного адміністрування присвячено наукові дослідження В. Андрищенко, В. Буряковського, Г. Бех, В. Вишневецького, О. Данілова, Ю. Іванова, А. Крисоватого, І. Луніної, А. Луцика, І. Лютого, П. Мельника, В. Мельника, В. Опаріна, А. Соколовської, В. Федосова. У працях названих вище науковців, а також у дослідженнях інших учених, присвячених проблематиці акцизного оподаткування, питання застосування інформаційних технологій в адмініструванні акцизного податку висвітлено не в повній мірі.

Варто зазначити, що акцизний податок завжди був і залишається вагомим джерелом надходжень державного бюджету та є суттєвим важелем державного регулювання виробництва і обігу підакцизних товарів в Україні. Хоча доходи від акцизного податку зростають з кожним роком, проте тенденція їх зростання зменшується. З цього випливає, що акцизний податок, як складова дохідної частини бюджету, містить у собі певний прихований потенціал, тобто здатен генерувати надходження коштів при вмілому його застосуванні та розумному підході до адміністрування даного податку.

Основними проблемами адміністрування акцизного податку в Україні можна назвати: ухилення та уникнення від сплати акцизного податку; складність адміністрування акцизного податку; відсутність достатнього методологічного забезпечення для адміністрування акцизного податку.

Використання електронного адміністрування акцизного податку дає змогу підвищити ефективність адміністрування даного податку, боротьби з нелегальним обігом підакцизних товарів; унеможливити мінімізацію податків несумлінними платниками; ефективно використовувати наявні трудові та матеріально-технічні ресурси; мінімізувати участь працівників ДФС; здійснювати швидкий і надійний обмін електронними документами між суб'єктами адміністрування акцизного податку.

Щодо електронного адміністрування акцизного податку в Україні, то відповідно до п. 1 розділу II Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 році» від 24 грудня 2015 р. № 909- VIII [1], норми про запровадження акцизних накладних у реалізації пального, Єдиного реєстру акцизних накладних та Системи електронного адміністрування реалізації пального набули чинності з 1 березня 2016 р. Серед нововведень, акцизна накладна, котра є обов'язковим електронним документом, який

складається при здійсненні всіх операцій з реалізації палива на внутрішньому ринку. Відповідно, створено і Єдиний реєстр акцизних накладних. Система електронного адміністрування акцизного податку реалізації пального працює за принципом, аналогічним тому, що існує у вигляді СЕА ПДВ. Умовно кажучи, компанія може реалізувати паливо тільки в тих обсягах, які до неї надійшли.

На даний час маркування підакцизних товарів в Україні здійснюється за допомогою паперових акцизних марок, але наклеєні на пляшки з алкоголем та пачки цигарок, вони не виконують своїх функцій. Ідея вдосконалення маркування підакцизної продукції шляхом використання електронної акцизної марки в Україні хоча й не нова, але Концепцію запровадження електронної акцизної марки – автоматизованої системи контролю за обігом алкогольних напоїв та тютюнових виробів уряд ухвалив лише в липні 2016 року. Цим документом впровадження автоматизованої системи «Електронна акцизна марка» планується 1 грудня 2018 року [2]. Але деякі виробники підакцизних товарів вже у 2015 році використовували цифрові коди технології Codentify (Philip Morris, Imperial Tobacco, JTI) [3].

У світовій системі адміністрування акцизного податку виділяють два способи організації:

- електронне маркування – для продуктів, що реалізують у фасованому вигляді;
- відстеження постачання немаркованої підакцизної продукції на всіх етапах її обігу: від виробника до продавця, що здійснив відпуск у роздрібну мережу.

Інструментом забезпечення адміністрування акцизного податку в країнах ЄС є електронна система контролю за рухом підакцизних товарів (Excise Movement and Control System). Ця система являє собою комп'ютеризовану платформу, що передбачає електронну реєстрацію документів про рух підакцизної продукції та дає органам, що здійснюють адміністрування, можливість здійснювати дистанційний контроль за переміщенням таких товарів [4, с 184-197].

Щодо маркування підакцизної продукції, то все більшого значення та поширення протягом останніх років у розвинених країнах набувають електронні акцизні марки. Така система контролю передбачає використання цифрової технології маркування підакцизних товарів Codentify (Кодентіфай), розробленої швейцарською асоціацією цифрового кодування та відстеження (Digital Coding & Tracking Association – DCTA), яка полягає у нанесенні на споживчу упаковку тютюнових виробів безпосередньо в процесі виробництва візуальних 12-символьних буквено-цифрових кодів, в яких може бути зашифрований широкий спектр обов'язкової інформації: найменування товару, дату і місце виробництва, інформацію про підприємство (фабрику), країну, для ринку якої він призначений, максимальну роздрібну ціну, суму нарахованого акцизного податку тощо [3].

Таким чином, запровадження механізму електронного адміністрування акцизного податку в Україні є позитивним кроком у сфері адміністрування акцизного податку. Дане нововведення сприяє скороченню обсягів тіньового обігу пального, і відповідно збільшенню надходжень акцизного податку до бюджету, наближенню податкового законодавства України до законодавства ЄС. Запровадження електронної акцизної марки забезпечить створення єдиного інформаційного простору та формування бази даних про обіг підакцизних товарів, що стане дієвим важелем у боротьбі з фальсифікованою продукцією. Проте для вдосконалення системи адміністрування акцизного податку необхідно, щоб система електронного адміністрування охоплювала не окремі підакцизні товари, а всі їх види. Для запровадження електронного адміністрування акцизного податку з інших видів підакцизних товарів необхідно вдосконалити правову базу та програмне забезпечення як для органів Державної фіскальної служби так і для платників акцизного податку.

Література:

1. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 році : Закон України від 24 грудня 2015 р. № 909-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/909-19>.

2. Про схвалення Концепції створення та впровадження автоматизованої системи контролю за обігом підакцизних товарів (алкогольних напоїв та тютюнових виробів) "Електронна акцизна марка" ” № 497-р — редакція від 06.07.2016[Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=249204815>.

3. Производители придумали, как бороться с нелегальным оборотом сигарет – 2014 - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sostav.ua/publication/proizvoditeli-pridumali-kak-borotsya-s-nelegalnym-оборотом-sigareт-58279.html>.

4. Коротун В. Трансформація акцизної політики України : [монографія] / В. Коротун, С. Брехов, Н. Новицька ; за заг. ред. В. Коротуна. – Ірпінь : Видавництво університету ДПС України, 2015. – 404 с.

Наталія Ільків

Тернопільський національний економічний університет
Науковий керівник: кан. екон. наук, ст. викладач Дмитрів В.І.

ПОДАТКОВИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЙОГО ВПЛИВУ НА ЕКОНОМІКУ ДЕРЖАВИ

Прискорення темпів соціально-економічного розвитку будь-якої країни безпосередньо залежить від стану фінансової системи, основним регулятором якої є податковий механізм. Не стала винятком і Україна. На сучасному етапі розвитку української податкової практики першочерговим завданням є зростання доходів бюджетів усіх рівнів, що дозволить здійснювати заходи держави при проведенні соціально-економічної політики. Однак зростання обсягів податкових надходжень до бюджетної системи стримується зниженням економічної активності платників податків під впливом збільшення податкового тягаря, що, у свою чергу, обмежує рівень бюджетних доходів держави. А як відомо, обов'язковою умовою збільшення податкових надходжень є стимулювання господарської діяльності економічних агентів як за допомогою методів і інструментів податкового регулювання, так і посиленням контролю за повним і своєчасним надходженням податків до бюджетів усіх рівнів.

Дослідженню дій інструментів податкового регулювання були присвячені роботи багатьох вчених-економістів: Бечко П. К., Гланц В. Н., Десятнюк О.М., Крисоватий А.І., Мельник П. В., Майбуров І. А., Пансков В. Г. тощо. Проте на сьогоднішній час недостатньо уваги приділяється дослідженню українськими вченими в галузі теоретичних аспектів формування інструментів реального сектору української економічної системи в контексті забезпечення сталого економічного розвитку держави.

Історія розвитку суспільства показала, що ефективне функціонування ринкової економіки, незважаючи на властиві їй самоорганізацію й саморегулювання, неможливе без державного регулювання економічних і соціальних регулювання є саме податкове регулювання. Так, слід зазначити, що податкове регулювання - це комплекс заходів у податковій сфері (зміна ставок оподаткування, надання податкових пільг, скасування певних видів податків), за допомогою яких держава впливає на процес перерозподілу національного доходу на користь окремих класів, соціальних верств, а також на інвестиції, науково-технічний розвиток, економічне зростання [1].

Та як і будь-яке поняття, податкове регулювання не може існувати без інструментів та важелів, за допомогою яких безпосередньо здійснюється податкове регулювання, і які, в свою чергу, складають основу його механізму.

Основою на думку багатьох вчених-економістів інструментом податкового регулювання можна назвати сукупність норм податкового законодавства, які забезпечують вплив держави на господарську поведінку платника податків через його економічні інтереси для досягнення певного економічного, соціального чи іншого корисного результату.